

ABONAMENTUL
 Pe un an 24 Cor.
 Pe jumătate an 12 "
 Pe 1 lună 2 "
 Nrul de Duminică pe un an 4 Cor.
 Pentru România și America 10 Cor.
 Pentru România și străinătate nrul de
 zi pe an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA și ADMINISTRAȚIA
 Deák Ferenc-utca nr. 20.

INSERTIUNILE se primesc la admi-
 nistrație.

Manuscripte nu se inapoiază.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Goană împotriva socialiștilor.

(*) În capitală mai ales, prin numărul și organizația ce au, socialiștii sunt o putere de care guvernul vrând nevrând trebuie să țină socoteală. Nici nu are azi guvernul acesta de »latifundiști« adversari mai ireductibili. Indesebi în chestia *sufragiului universal* socialiștii îi strâng de aproape pe oligarhii, cari deși au primit căma cu însărcinarea să realizeze această reformă, nici nu se gândesc să facă ceva.

Pentru a-i amuși, speria ori cel puțin muia, guvernul și-a mobilizat procurorii din toate părțile și procesele de presă curg puhoiu, aproape nu-i săptămână în care vre-un socialist să nu fie pornit la temniță. Intocmai cum s'a pornit cu noi înainte de aceasta cu douăzeci de ani și cum de altfel suntem tratați fără întrerupere.

Noi am publicat o statistică despre cei ce au urcat acest calvar, lucru care a atras un nou proces.

Vine acum »*Népszava*« și face și el bilanțul proceselor partidului socialist.

În Februarie anul curent au fost osândiți 6 socialiști; pedeapsa: 2 ani 22 zile temniță și 650 cor. amendă.

În Martie a. c. au fost osândiți 11 socialiști; la 2 ani, 1 lună și o zi temniță și 970 cor. amendă.

În Aprilie au fost osândiți 7 inși, la 3 ani, 6 luni temniță și 1300 cor. amendă.

Total: 7 ani, 7 luni și 23 zile temniță și 2920 cor. amendă.

Nu e greu de socotit câtă cheltuială li-s'a făcut cu procesele și cât e pierderea celor ce nu pot lucra, fiind în temniță...

În trei luni, e jertfă destul de mare, ba

chiar foarte mare și vorba organului socialist: dacă asta așa va merge anul întreg, o mulțime de socialiști, ajung în temniță pe cel puțin 30 ani...

Care este felul de tratament la tribunal, unde se croiesc pedepsele, o spune »*Népszava*«: pentru un articol scris contra unui fibirău s'a dat un an temniță.

Naționalitățile pot să se mângâie. Judecătorii independenți ai țării nu fac deosebire între ungurul socialist ori naționalistul român. Putem avea o singură observare: pe noi ne socotesc oameni mai cu stare, căci amenzi date naționaliștilor reprezintă și relativ și în genere, sume mai însemnate.

Noi nu ne permitem lucrul să criticăm judecățile. Cât despre efectul lor asupra noastră, pot vedea și judecătorii: stau în raport direct cu zelul procurorilor. Cu cât e mai mare prigonirea, cu atât e mai simțită reacțiunea. Iar istoria tuturor luptelor e o dovadă, că nu prin procurori se poate rezolvă vre-o chestie socială ori politică, cu atât mai puțin se poate înăbuși o idee ori risipi un ideal.

»*Népszava*« o spune d'asemeni: »Fiecare dintre aceste osânde taie câte o legătură dintre cele-ce ar putea înlănțui pe muncitor de statul actual; fiecare dintre aceste osânde mărește abiztul ce există între puternicii societății actuale și între clasele muncitoare«...

Acelaș lucru se poate susține și în ceea-ce ne privește.

De altfel chiar ieri, dr. *Ioan Suciu* în adunarea dela comitat, le-a spus-o puternicilor zilei, că *adevărații* agitatori nu sunt cei-ce ajung la temniță, ci funcționarii de toate categoriile și dignitarii țării

cari la ori-ce ocazie jignesc și lovesc în cele mai gingașe sentimente ale naționalităților, cum s'a întâmplat și cu propunerea — primită de altfel — ca firmele de prăvălii să fie numai ungurești, iar cine ar voi ca *pe lângă* cea ungurească să mai pună inscripție și în altă limbă, să plătească o *taxă deosebă*...

A fost vreme când socialiștii n'au vrut să înțeleagă rostul luptelor noastre pentru limbă... Întrebăm însă pe cei asupra cărora se descarcă săgețile procurorilor: ce ar zice când ar fi ei în locul nostru și ar fi prigoniiți nu pentru principiile politice, ci pentru că stăruie a vorbi limba maternă? Ce ar zice când i-ar pune să plătească taxe pentru o firmă în limba maternă, în satul în care toți vorbesc aceea limbă lovită cu taxe excepționale? Nu li-s'ar părea și lor *absurdă* o astfel de procedură, ne mai vorbind de *nedreptatea* ce li-se face în chipul acesta atâtor milioane de cetățeni contribuabili! Nu vor recunoaște oare nici acum socialiștii din Budapesta, că d'odată cu prigonirile contra limbii, masa mare a poporului este lovită și în interesele ei vitale: e stângănită să ajungă în funcțiuni ce i-se cuvin, e stângănită în progresul cultural și economic!

Sperăm dar că încetul cu încetul se vor convinge și cei dela »*Népszava*« că *sub steagul național* noi luptăm de mult și cu vigoare și pentru interese vitale politice și economice.

Chiar ieri, la comitat, un deputat român, dr. *Suciu*, a fost cel ce a ridicat cuvântul în chestia »legii sclavagiului« cum a numit-o, și *naționaliștii români toți* au votat împotriva chipului cum guvernul, la spate cu latifundiștii, vrea să lovească în libertatea muncii și a lucrătorilor.

FOIȚA ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Din Roma.

— Streinii. — Capela Sixtină. —

Note de Pompiliu Robescu.

În fiecare an vin în Roma peste două sute de mii de străini — în afară de pelerinagiile religioase — dela cari se varsă peste 8 milioane de franci, sumă destul de frumoasă care contribuie în cea mai mare parte la traiul unui oraș de 500.000 de locuitori, și chiar romanii recunosc că fără străini Roma nu ar fi ceea ce este astăzi. Cam toți acești străini locuiesc în cartierele de jos ale orașului, mai ales în acelea ce împresoară piazza Spagna și care în vorbirea comună a căpătat numele de »cartierul streinilor«. Când treci pe acolo te crezi într'un oraș englezesc — căci mai ales englezii dau cel mai mare număr de streini ce vin la Roma — firmele magazinelor scrise în englezește, birjarii te poftesc în englezește, neguțătorii — ambulanți îți oferă în limba Albionului cărți postale și diferite obiecte de mazaic; iar trecătorii se cunosc de departe că sunt streini după modul îmbrăcăminteii, după părării, după aierul ce-l au așa de diferit de aierul rassei latine.

Relativ la aceasta ce surprins am fost, la venirea mea în Roma, văzând cum figura, tipul italian este așa de puțin diferit de al nostru: mă credeam în București. Ba unele tipuri sunt așa de mult asemănătoare cu ale noastre că de foarte multe ori, și azi, mă uit lung la câte o persoană, părându-mi-se că am întâlnit-o în țară.

Dar când treci prin cartierul străinilor dela distanță cunoști pe cei ce nu sunt italieni.

În afară de tip, o altă caracteristică a lor o dau hainele femeilor, părările și... frumseța lor. Doamne, nu mi-am putut închipui nici odată că poate să existe atâtea urite câte am văzut la Roma! Nu faci zece pași și în cale îți apare o oroare de femeie, nu schiloadă, dar urită în concepția superlativă a cuvântului, îmbrăcată după o modă că nu ști dacă ieste popă sau femeie, cu o părărie care în majoritatea cazurilor este de paie dar pusă pe cap par'că cu partea dinainte la spate și cu guidul în mână. Este tipul englezoaicei care umblă singură prin Roma, admirând ceiace este scris în guid, neoprindu-se decât în locurile indicate în carte.

Englezii sunt mai toți rași la mustăți, nați, subțiri, țepeni, cu niște gulere cari sau sunt enorme sau sunt microscopice, trecând pe străzi cu acel aier de rece impasibilitate caracteristică lor, uitându-se la monumente sau tablouri cu aceeași expresie glacială, cu aceeași ochi spălăciți în cari nu strălucește nici un fulger de admirație sau de entuziasm.

Alți străini sunt îmbrăcați cu o haină scurtă, cenușie-verzuie, încheiată militărește până sus, cu pantaloni scurți, ciorapi de biciclist, pantofi și pe cap caschetă de lână. Aceștia, în majoritate, sunt nemți, iar femeile lor sunt blonde mai toate, cu pardesiuri largi și cu o caschetă peste părul ce le sboară în toate părțile. Uitându-te la ei nu te poți opri de a nu-ți pune întrebarea dacă acești străini venind într'un oraș civilizată n'au crezut că fac o excursiune pe Alpi sau într'un sat oarecare, așa de puțin apropiată este îmbră-

căminteia lor cu cadrul europeanesc al orașului. Italienii însă sunt așa de deprinși cu ei că nu-i mai miră nici îmbrăcăminteia, nici tipul, nici urătenia, dar totuși au o mare nuanță de ironie și chiar de dispreț, când zic străinilor »tedeschi«, nemți.

Dar în muzeie și galerii! Nu sunt decât ei, cari predomină; vorbind tare, dând peste lume fără să ceară scuze, cu cartea în mână căutând tabloul sau statuia notată, uitându-se din treacăt la ea, fără să se oprească. Ceva caracteristic am văzut odată în Cazinul Vilei Borghese. Erau două englezoaice, una tineră și alta cu părul alb. Cea bătrână se așeză pe un scaun uitându-se la lumea ce defila prin saloane, iar cea tineră, cu cartea în mână umbla dela tablou la tablou, dela statuie la statuie căutând numărul indicat în carte, întrebând pe gardieni unde este tabloul de X sau statuia Y, însemnând pe carte imediat ce-l găsea și trecând la altul fără să arunce o privire de cercetare asupra operei. Canova, Bernini, Perugino, Rafael, Tizian nu reprezentau pentru ea nimic nici ca nume nici ca lucrare; l-a găsit așa cum era notat în guid și l-a notat ca văzut și trecea mai departe.

Și câți nu sunt ca aceștia, cari au văzut numai ca să vadă, dar cari nu au gustat nici o picătură din tot frumosul, din tot divinul ce Roma expune în artă!

Când, săptămâna trecută, am fost iar în »Capela Sixtină« te-ai fi crezut într'o sală de intruniri, așa iera de multă lume și așa de mare gălăgia. Peste 300 de persoane erau adunate acolo aproape toți străini, cari se uitau la celebrele fres-

Din acest punct de vedere să judece »Népszava« lupta naționalităților și acum că e luată și ea la goană, să creadă mai mult celor ce de vreme îndelungată jertfesc în lupta politică ce o poartă.

Aniversarea încoronării. În luna Iunie a. c. se vor împlini 40 de ani dela încoronarea regelui. Ziua aniversării o va petrece regele în Budapesta. Conform unei informațiuni, regele va surprinde Ungaria în ziua aceasta cu o mulțime de distincțiuni.

Dr. Vaida despre chestia ovreiască. Ziarul vienez »Neue National-Zeitung« publică un interview, pe care dl. Vaida l-a acordat unui redactor al lui într-una din zilele, petrecute de d-sa la Viena.

Dupăce ziarul aduce meritate elogii dlui deputat dr. Vaida, lasă să urmeze păreriile dânsului în chestia național-ovreiască.

— Deputatul dr. A. Vaida regretă, scrie menționatul ziar, că în Ungaria nu există mișcare național-ovreiască și că ovreii de acolo stau în serviciul șovinismului maghiar. Antisemitismul este latent la poporul maghiar, în vreme ce naționalitățile nemaghiare sunt contrare pe față ale ovreilor în urma politicii de până acuma a ovreilor din Ungaria, cari deja în anul 1848 s'au dat de partea propagatorilor tendințelor de maghiarizare.

Ovreii purced foarte neînțelepțește, deoarece referințele din Ungaria se desvoltă într-o astfel de direcțiune, încât și maghiarii vor fi antisemiți declarați și atunci e de prevăzut, că ei se vor uni cu nemaghiarii pe temei antisemitic. Politica de până aci a evreilor ungari este cu atât mai neînțeleasă, cu cât ei sunt priviți ca maghiari de mâna a doua din partea opiniei ungare, care este dominată de gentri — întocmai precum sunt privite celelalte naționalități nemaghiare, cari sunt considerate în acelaș timp și cetățeni de a doua mână.

Deoarece naționalitățile nemaghiare dau numai un mic contingent de proprietari mari și nici un capitalist, pătura fără proprietate a ovreilor se va convinge mai curând ori mai târziu, că ea are o mai mare comunitate de interese cu nemaghiarii cu privire la situația economică, decât cu oligarhia ovreo-maghiară. De asemenea e de neexplicat cum de nu prinde între ovreimea ungară

spiritul național, ci ea e mulțumită cu poziția de heloși, în loc să lupte pentru drepturile naționale comune împreună cu celelalte naționalități nemaghiare.

Dacă însă ovreii din Ungaria vor continua cu politica actuală, atunci acolo antisemitismul va lua dimensiuni mai mari, decât dincoace de Laita (Austria), pentrucă în acest caz probabil va urma o cooperațiune a maghiarilor pe bază antisemită, precum am amintit deja.

Ziarul încheie: Pseudoliberalismul maghiar poate fi pentru ovreii din Ungaria tot atât de periculos, ca cel german aici la noi.

Nagy György și doamnele române. În ședința de ieri a partidului independist marele cavaler Nagy György a adus la cunoștința partidului, că a intentat proces de calomnie împotriva ziarului »Lupta«, care a scris la timpul său, că el a ofenzat în galeria parlamentului pe doamnele române.

Tot ieri a anunțat acest românofob, că va interpela în cameră în chestia abuzurilor (?) comise la catedra de românește dela facultatea de litere.

Intrunirea partidului independist. În ședința de ieri a camerei, pe cum se știe, deputatul Bozóky Árpád a propus, ca articolul 18 al proiectului școlar să se modifice astfel, ca limba de propunere în toate școlile populare să fie cea maghiară. Apponyi ar fi declarat, că el își va da demisia, dacă proiectul nu va fi primit în fond așa pe cum l-a prezentat. Printr'o astfel de schimbare s'ar produce și mai mare rezenez între naționaliști. În intrunirea de ieri a partidului kossuthist a fost vorbă despre propunerea lui Bozóky și Kossuth a atras atențiunea partidului asupra împrejurării, că țara trece acum prin timpuri grele, fiind pe tapet transacțiunea vamală și a rugat pe deputați, ca să nu agraveze situația guvernului și acolo, unde deja s'a căzut de acord în principiu. Astfel se crede, că în ședința de azi a camerei Bozóky va rămâne izolat cu propunerea sa.

Tot în intrunirea de ieri a kossuthiștilor ministrul de comerț a anunțat, că va înainta cât mai în grabă la cameră proiectul despre revizia legii industriale.

Ecoul la vorbirea lui Beck. Vorbirea de Sâmbătă a premierului austriac a aruncat umbră asupra declarațiunilor de

Vineri ale lui Kossuth privitoare la rezultatele obținute pe terenul transacțiunii vamale. Referitor la chestia aceasta »Bud. Hir.« de azi publică păreriile unui bărbat competent în materie. După părerea acestuia între Beck și Kossuth numai în amănunte se pot constata contradicțiuni. În fond declarațiunile lor se întregesc, iar nu se esclud. Iar dacă declarațiunile lor în amănunte nu coincid, e foarte natural, căci dacă n'ar mai fi contradicțiuni între cei doi ministri, atunci ar fi deja terminată transacțiunea.

— Atâta se poate constata din ambele declarațiuni și acesta e lucru cardinal, că cele două guverne doresc și vor pacta numai pe timpul până la 1917. Pentru timpul, care va urma după acest termin cele două guverne pertractează despre o formulă principială reciproc obligatoare, care statorosește pe de o parte granițe vamale reale, pe de altă parte însă se ține cont, ca să se stabilească siguranța, ca cele două state să se trateze unul pe altul și după 1917 cu prevenire.

Fábry Sándor, comitele suprem al comitatului Bichiș, care a fost ales director, al căilor ferate unite din Arad și Cenad, și-a dat deja demisia din postul de comite suprem. Ca urmași ai lui sunt amintiți deputatul Justh Lános și frațele mai mic al fostului comite, Fábry Károly.

Barabás despre situație. Deputatul Barabás Béla se exprimă în modul următor despre transacțiunea vamală:

— N'am nici o cauză să mă îndoiesc de buna intenție a guvernului. De sigur va face o astfel de transacțiune, cu care va fi mulțumită și națiunea. În special e de interes, ca după 1917, când va urma separațiunea vamală, Ungaria să-și încheie contractele vamale și comerciale internaționale pe baza deplinei și fapticei independențe economice. Austria să ne fie tocmai așa de străină, ca ori-care alt stat, cu aceeași deosebire totuși, ca cele două state să-și trateze favorabil mărfurile.

curi, vorbind tare ca pe stradă, chemându-se și împărtășindu-și păreriile în gura mare.

Curioasă impresie îți mai face și Capela Sixtină. Cine n'a auzit măcar odată în vieța sa vorbindu-se de faimoasa Capelă ca de o minune de artă?

Dupăce ai văzut alte capele, din alte biserici, în cari ornamentația internă de bronz, marmură, aur, abundă, rămâi surprins intrând în Capela Sixtină pe care o găsești așa de diferită de celelalte. Mai întâiu te frapează sala aceea mare, cu pereții acoperiți numai de picturi, goală, fără un relief de ornamentație internă; apoi te frapează grămădirea de lume gălăgioasă, cu capetele în sus uitându-se la zidurile afumate, la bolta, faimoasa boltă de Michelangelo, cu picturile ei cari durează de cinci secole peste figurile cărora crăpăturile tencuiei pun niște ciudate dungii.

Aceste două serii de impresii trecute poți să privești acea avalanșă de artă pictorală, care face faima Capelei.

Pereții sunt numai frescuri, tablouri mari, cari li acoper în întregime, cu scene din vieța lui Iisus și din a lui Moise, pictate de celebrii pictori ai secolului XV ale căror nume vor rămânea în veci: Pinturichio, Ghirlandaio, Botticelli, Cosimo, Signorelli etc. Fiecare din cele 12 frescuri sunt de o desăvârșită execuție artistică, fiecare este un capo d'operă.

Dar bolta, lucrată toată de Michelangelo este socotită poate ca cea mai grandioasă și cea mai îndrăzneată executare de pictură. Originea ei a avut ca punct de plecare invidia ce purta Bramante, marele arhitect, lui Michelangelo renumit sculptor și poet. Ca să-l discrediteze a influențat pe lângă prietinel său Iulius II supărăciosul

și rășboinicul papă ca să însărcineze pe Michelangelo cu pictarea boltei capelei Sixtine. Acesta, la început a refuzat, dar în urmă a trebuit să se execute și în ziua de 10 Maiu 1508 a început lucrarea, s'a închis în capelă, nu a primit nici un ajutor, nici un alt pictor și încrezător în puterea concepțiunii și execuției geniului său, patru ani și jumătate a lucrat singur, întrebându-se numai penelul sub care pe bolta uniformă au apărut stâlpi, coloane, cornize, imitând marmura, imitând bronzul, imitând figuri de basoreliefuli între cari sunt delimitate nouă câmpuri în cari sunt reprezentate nouă scene dela crearea lumii până la Noie. Pe laturile boltei șase profeți și cinci sibile de contururi uriașe; d'asupra ferestrelor părinții și rudele lui Crist; în cele patru colțuri ale boltei David, Goliat, Iudita și evreii în desert.

Când a terminat-o, Roma toată a alergat să vază acea minune și un strigăt de entuziasm și admirare a ieșit din toate piepturile. Și astfel dintr'un spirit de invidie s'a creat acea măreață lucrare, poate cea mai grandioasă și cea mai apreciabilă din câte există.

Toate figurile sunt de o execuție mare, mușchii de alieși, mișcări erculeane, atitudini de puternici; toate figurile te izbesc cu nota lor de vigoare, care este trădarea intimului sufletesc al artistului-ercul. Bolta întregă este așa de copleșitoare că te resimți multă vreme după ce ai văzut aceea execuție ciclopeană, te simți mult sguduit de enormitatea acelu artist care a pus energia geniului său incalculabil în creațiunea acelor figuri, cari fiecari sunt animate de o flăcără atât de puternică energie că par'că vezi palpitând în ele o vieță supra-omenească, nemuritoare.

Dar colosala frescă din fund, Judecata din urmă! Sunt acolo atâtea figuri, atâtea expresii, atâtea atitudini că-ți trebuie mai multe zile în șir ca să le poți vedea pe toate; dar totuși, deși această frescă a fost pictată cu 30 de ani mai târziu și prin urmare în plinătatea vârstei artistului, bolta își păstrează înțâietatea ce i-o dă primul foc al artei și al tinereței pictorului.

Vizitatorii umblă încoace și încolo, își schimbă locurile și scaunele ca să aibă o mai bună privire, vorbesc tare, picioarele tropotă pe mozaicul pardoselui producând un șgomot de o școală în recreație cu copii gălăgioși.

Și în adunătura aceea de străini pe care am văzut-o ultima dată în Capela Sixtină, în pepiniera aceea de urite — căci par'că niciodată nu am văzut atâtea la un loc, s'ar fi zis că toate uritele din Europa și-au dat întâlnire în Capela Sixtină — mă surprinde o părechie de cisme lungi și grele, d'asupra lor o părechie de nădragi albi de aba, de-asupra nădragilor un mintean negru cum am mai văzut multe, și de-asupra minteanului un cap cu o figură clasică de ungar. Da, era un perelinagiu unguresc venit la Vatican. Ce curios reieșă portul acela așa de cunoscut mie între toate îmbrăcămintele bizare ale străinilor și mai ales ce curioasă figură făceau bieții unguri — țărani — în Capela Sixtină. Pe când toate capetele erau ridicate în sus uitându-se la frescuri, ei sârmanii, nepricepând nimic se uitau în jos, umblau stângaci printre lume, legănându-și brațele moi ce le cădeau ca frânte, se reze mau de balustrada de lemn, căscau așa de plictisi și că le ceteai în ochi oboseala și dorința de a ieși mai repede dintre acele zugrăveli afumate, cari te fac să te doară gâtul uitându-te la tavan.

Roma, 19 Aprilie 1907.

Vorbind de *epoca de tranziție*, deputatul kossuthist a spus, că datorința guvernului este de a întocmi garanțe constituționale și de a introduce votul universal secret. Chestiile militare vor fi rezolvate numai în camera constituită pe baza sufragiului universal.

In partidul poporal, după cum se știe, s'au ivit tendințe de a ieși din coaliție. Deputatul *Barabás* vorbind despre chestia aceasta a spus:

— E adevărat, că partidul poporal nu se poartă față cu noi cum se poartă prietini unii cu alții. E adevărat mai departe, că pretenziunile micului grup se înmulțesc mereu, dar după părerea mea trebuie să tratăm cu ei prudent, ca să nu dăm noi ansă la stricarea prietăriei.

Partidele aliate croate nu țin necesară apropierea partidului național în chestia formării majorității. Ele cred, că această chestie o vor tranșa neted și natural așa, că făcându-se alegeri nouă în cercurile, unde mandatele naționaliștilor au fost atacate, coaliția va câștiga 7—8 mandate și în chipul acesta își va asigura majoritatea. La întrunirea avută ieri mulți deputați și-au arătat nemulțumirea față cu nerealizarea postulatelor, luate în programul coaliției. Cei mai mulți au învinuit pe ministrul croat *Iosipovich*, care n'a informat, ori nu s'a priceput să informeze în mod corăspunzător pe factorii maghiari dătători de măsură.

Ministrul de instrucție austriac, *Marchet*, în vorbirea ținută din prilejul candidării sale de deputat în *Svehat*, a făcut amintire și despre transacțiunea dintre Austria și Ungaria, spunând, că el nu face parte din cei ce și-au pus de scop separarea vamală de Ungaria.

Separarea aceasta ar produce stricăciune ambelor state, dar cu deosebire Ungariei. E foarte explicabil, dacă tactica maghiarilor enervează pe austriaci. Incepând cu anul 1867 Austria a tot păgubit materialicește. *Ungaria are să și mulțamească propășirea cea mare împrejurării, că e unită cu puternica Austria.* Astăzi întreagă populația Austriei e convinsă, că acestei referințe trebuie să i-se pună capăt și că Austria poate încheia numai uniune vamală corectă. Dacă lucrul acesta nu e posibil, atunci nu va fi uniune. În punctul acesta guvernul și poporul austriac sunt perfect de acord. Guvernul în nici un caz nu și va schimba punctul acesta de vedere.

Lupta pentru limbă.

Adunarea generală de primăvară a congregației Aradului. — Oratorii români *dr. Suci*, *Russu-Șirianu*, *Sever Bocu*, *I. Groșoreanu* și țaranul *N. Lăzărescu*. —

Arad, 23 Aprilie 1907.

Martți s'a ținut adunarea generală de primăvară a congregației comitatului Aradului. Cum la ordinea zilei erau și — *alegeri*, s'au prezintat destui membri, și dintr'o tabără și dintr'alta.

Dintre români au fost de față deputații dietali *dr. N. Oncu*, *dr. I. Suci*, apoi *M. Veliciu*, *Russu-Șirianu*, *dr. G. Popa*, *dr. Aurel Grozda*, *dr. George Popoviciu*, *dr. Cornel Ardeleanu*, *dr. L. Tămășdan*, *Axente Secula*, *dr. Iacob Hotăranu*, *dr. Ciacan*, *Se-*

ver Bocu, *dr. V. Morariu*, *Cornel Grozda*, *dr. L. Ghebeles*, *dr. Aurel Novac*, *Ștefan Novac*, *I. Moldovan*, *protopopii P. Givulescu*, *I. Georgia* și *M. Lucuța*, *preoții D. Popoviciu-Cermei*, *I. Popoviciu-Berechei*, *I. Popoviciu-Vârșand*, *Ioan Codreanu-Șiclău*, *I. Popescu-Mâsca*, *Filip Leuca-Pâncota*, *Virgil Mihulin-Comlăuș*, *dr. D. Barbu*, *Iosif Vuculescu*, *Augustin Beleş*, *Aurel Iancu*, *Iosif Ognean*, *Traian Terebenț*, *Iancu Ștefănuț*, *Iustin Iancu*, *Iuliu Bodea*, *Cornel Ursuț*, *Ioan Micloși*, *inv. I. Groșorean*, — marii proprietari *Chera Crăciun*, *Teodor Stanca (Cerechiu)*, *Simeon Buda*, *Franco-Otlaca*, *referentul G. Serb*, *țărani frunțași Nistor Flueraș*, *N. Lăzărescu*, *T. Fălcușanu*, *T. Orga*, *Borod*, *Nicoară Suci*, *George Bogdan*, *Tăran (com. Totvărădia)*, *Cizmaș-Gurba*, *Simeon Codreanu*, *Pascu Moț*, *Vas. Chereceș*, *Vasile Alb*, *Trăilă Teretean*, *Mitru Mornailă*, *D. Luca* și alții, al căror nume ne scapă.

Ședința s'a deschis la orele 9 de fișpanul conte *Károlyi*.

Nainte de a se intra în ordinea de zi, *Lazar Zoard* atrage atenția administrației asupra muncitorilor întorși din România în urma tulburărilor de acolo.

Vicișpanul răspunde că va ordona să se facă o listă a lor și să fie ajutați într'un chip oarecare.

În vederea alegerilor ce sunt la ordinea zilei, fișpanul numește în comisia de candidare trei unguri, iar *vicișpanul* între alți trei propune și pe *M. Veliciu*.

Alegerile.

Se suspendă ședința iar după ce se redeschide, se alege singurul candidat de solgăbirău *Hunjár Algernon*. Pentru un post de subnotar se face votare nominală între *dr. Török* și *Magyari*. Acesta din urmă se alege cu o mare majoritate de 257 din 367 votanți.

Fondul Bibici.

Fiind a se decerne șase stipendii din fundația *Bibici*, *protonotarul Schill* cetește referada comitetului fundației.

Dr. I. Suci nu primește propunerea, ci recomandă ca ordonându-se votare, să se dea un stipendiu și elevului *Vidai* (din *B. Ineu*), pe care comitetul prin subterfugii și explicație forțată a testamentului l-a exchis.

Se naște o viudă discuție între orator, fișpan și *protonotar* și în urmă

Scandal mare.

Fișpanul a declarat adecă primită propunerea referentului privitoare la acordarea stipendiilor, fără a fi ordonat votarea nominală cum au cerut românii ori să fi pus întrebarea și să se fi votat prin ridicarea de mâni.

De vre-o trei ori referentul (*Schill*) încearcă să urmeze a cetă referade, dar românii nu-l lasă, ci pretind votare nominală. Fișpanul sună clopoțelul și îngăimă cuvinte cari nu se înțeleg, ci se pierd în sgomotul mare.

Abia într'un târziu se face liniște pentru a se urma cu discuția chestiunilor puse la ordinea zilei.

Referentul citește propunerea, făcută în urma unei adrese sosite din alt comitat, de a se sprijini guvernul în chestia măsurilor de luat contra grevei muncitorilor de câmp.

Dr. Ioan Suci ține aici o strașnică vorbire arătând cum prin legi de felul acesta pe deoparte se stânjenește libertatea individuală, pe de altă parte se robește munca, singurul capital al

clasei de jos. Atrage atențiunea îndeosebi a membrilor aleși din congregațiune: ei sunt aleși de pătura săracă a populațiunii comitatului, prin urmare să și țină de datorie de onoare să apere interesele săracilor, iar nu se umble în voile marilor proprietari, cari și în dietă și la comitat își caută numai de interesele lor particulare.

Fișpanul îl întrerupe și-i spune să nu apostrofeze făcând chestie de onoare din votul ori părerea unora, căci aici toți membrii după conștiință. făptuiesc și vorbesc.

Dr. Ioan Suci urmează, replicând fișpanului că nu apostrofează pe nimeni, ci vrea să atragă numai atențiunea tuturor asupra loviturii ce se dă clasei sărace prin astfel de măsuri nu numai anti-democratice dar de un reacționarism condamnabil.

Termină cerând trecerea la ordinea zilei peste propunerea comisiei permanente.

Cornel Grozda înaintează lista prin care se cere votare nominală. Spre marele năcaz al multora fișpanul se simte silit a ordona votarea nominală care ține mai bine de o jumătate de oră.

Rezultatul votului: 135 pentru, iar 43 (românii) contra.

Românii contra guvernului.

Protonotarul Schill în numele comisiei permanente propune a se vota încredere guvernului.

Russu-Șirianu în numele românilor respinge această propunere și cere a se trece la ordine asupra ei. Sunt două motive pentru cari românii nu pot vota încredere acestui guvern. Întâi: motiv moral și al doilea: motiv politic. Guvernul acesta care fusese însărcinat de Majestatea Sa să facă marea reformă electorală dupăcum vedem deși a trecut anul de când e la putere nici prin gând nu-i trece să se achite de îndatorirea ce a luat asupra-și.

Cu alte cuvinte nu se ține de vorbă ba ca să facă diverziune în opinia publică și se câștige glorie ieftină printre șoviniști, în loc să vină cu *sufragiul universal* dorit și așteptat de toate popoarele din țară, vine cu proiectul lui *Apponyi*, care n'are alt scop decât să lovească în naționalități.

Cât privește motivul politic, și acesta ne îndeamnă să nu avem nici o încredere și să nu dăm nici un sprijin acestui guvern în care majoritatea nu stă pe baza transacțiunii dela 1867, ci pentru a înșelă opinia publică, accentuiază baza dela 1848 în realitate face însă o politică îngustă și meschină.

Vorbirea dlui *Russu* a fost des aplaudată și aprobată de români.

Lázár Zoárd apără politica guvernului și își exprimă speranța că șeful său *Kossuth* va realiza ceea ce făgăduit. Replicând dlui *Russu* între altele face declarația că *nu este aderent al sufragiului universal*.

Russu-Șirianu (întrerupând): În cerc atât în satele românești cât și în cele ungurești ai corțșit declarând că vei lupta pentru sufragiul universal.

Lázár neagă aceasta deși s'ar putea aduce mii de mărturii pentru a-l înfunda cu minciuna.

Szondi declară și el că are încredere în guvern.

Românii cer votare nominală. Rezultatul votului: 119 pentru propunerea comisiei iar 42 contra.

Pentru dreptul limbei.

Urmează discuția asupra propunerii comisiei referitoare la curenda comitatului *Nyitra* și *Hajdu*: să se trimită Dietei o adresă, cerând să nu se admită decât firme cu inscripție maghiară, iar cine pe lângă cea ungurească vrea să mai pună și în altă limbă, să plătească o taxă deosebită.

Vorbesc contra acestei propuneri *Sever Bocu*, *dr. I. Suci*, *I. Groșoreanu*, *Russu-Șirianu* și țaranul *N. Lăzărescu*, iar la urmă ca propunător *Sever Bocu*.

Toți aduc puternice argumente contra, arătând că se lovește într'o lege existentă, legea de naționalități!

Pentru castele, vile, sanatoare, spitale, hotel, fabrici, laboratoare, gări, casarme, biserici, școli, comune și orașe mici, cea mai ieftină iluminare e ceea-ce se poate face cu gazul *Benoid*. Flacăra ce corăspunde la 50 lumini costă pe oră numai 1.6 filleri.

Telefon 561.

**Mağyar Benoid-gáz
Részvénylársaság.**

Arad, Pécskai ut 13|14.

Telefon 561.

Fără acitelin! Ori ce primejdie eschisă! Cea mai simplă manuară! Epistole de recunoștință din patrie și străinătate. Patente din patrie și străinătate. Nenumărate premieri. Cei interesați primesc deslușiri detaliate.

Prospect gratuit, fără nici un contract.

Se cere votarea nominală. Rezultatul: 111 pentru, 34 contra propunerii comisiei permanente.

Sedința se ridică la ora 1.

După amezai s'a trecut neted și în fugă peste sutele de chestii.

Din România.

Aniversarea nașterii M. S. Regelui. M. S. Regele a împlinit Sâmbătă vârsta de 68 de ani. Aniversarea regală a fost anunțată Capitalei prin 101 lovituri de tun, trase din curtea Arsenalului armatei la orele 6 dimineața.

La orele 10 și jum. s'a oficiat un Te-Deum solemn la Mitropolie, de către I. P. S. S. Mitropolitul Primat, azistat de cler.

Au luat parte la serviciul divin: Casa civilă și militară a M. S. Regelui și a A. S. R. Principelui Ferdinand; dl. președinte al consiliului Dimifrie Sturdza și d-nii miniștri: Ion Brătianu, Em. Costinescu, Sp. Haret, Anton Carp, Toma Stelian, V. G. Morțun și general Averescu.

Dl. I. Kalinderu, d-nii G. Gr. Cantacuzino, C. Dissescu, dr. Istrati, general Bengescu, Barbu Păltineanu, Ghica-Deleni, din partea Camerei și Senatului.

D-nii: Vintilă Brătianu, C. Costinescu-Comăneanu, I. Pr. Dimitrescu, C. F. Robescu, Al. Djuvara, I. G. Saita și Em. Culoğlu, membri ai comisiei interimare a Capitalei; C. Alimăneșteanu, Emil Petrescu, prefectii de Ilfov și a Capitalei; G. Assan, președintele Camerei de comerț; generalii Coandă, Hiotu, Ianescu, Gheorghiu, Fotino și numeroși ofițeri superiori.

Onorurile militare au fost date de o companie din batalionul 2 vânători, cu muzică și drapel.

La orele 11 dimineața s'a oficiat de către I. P. S. S. Mitropolitul primat un Te-Deum în biserica Sf. Mitropolii, la care au azistat: dl. D. Sturdza, președinte al consiliului de miniștri; dr. G. Cr. Cantacuzino, fost președinte al consiliului de miniștri; d-nii vice-prezidenți ai Corpurilor legiuitoare; d-nii membri ai înaltei Curți de casație; comisiunea interimară a Capitalei; Curțile și tribunalele; Casa Regală; înalții funcționari ai Statului; dl. prefect al poliției Capitalei; d-nii ofițeri generali și superiori aflați în garnizoană, precum și diferite persoane de distincțiune.

O gardă de onoare, compusă din o companie din batalionul 2 vânători, cu drapel și muzică, era așezată în fața bisericii.

M. S. Regele a primit în urmă la Palat, consiliul de miniștri, în numele căruia dl. D. Sturdza aduse Suveranului felicitări pentru aniversarea acestei zile, zicând:

»Sire,

»Toată țara aduce astăzi mulțumită călduroasă a Tot-Puternicului Dumnezeu că a auzit rugile ce se înălțau spre cer pentru însănătoșirea Majestății Voastre și că putem din nou serba ziua nașterii Majestății Voastre și a alegerii Sale de Suveran al României, cu inimi vesele și întărite.

»Muncă anevoioasă și grea se desfășură dinaintea noastră a tuturor; pășim, însă, spre îndeplinirea ei cu încredere, îndreptându-ne privirile spre Majestatea Voastră, care cu credință și cu dragoste ați fundat și înălțat Regatul României.

»Depunem la picioarele Voastre, cu cel mai profund respect, urările țării întregi, ca în deplină sănătate și cu puteri neînvins să conduceți până la adânci bătrânețe destinele Regatului.

»Să trăiți mulți ani Majestatea Voastră, Majestatea Sa Regina și întreaga Familie Regală!»

M. S. Regele a binevoit a exprima viiile Sale mulțumiri pentru călduroasele urări ce l-se aduceau cu această ocazie și asigură că mărturisirea de dragoste și credință adusă din toate părțile au pentru Majestatea Sa un deosebit preț, dându-i puterea a înfrunta număratoarele greutăți; are însă convingerea că le va învinge cu spriginul guvernului și al fruntașilor țării și a împăca astfel toate interesele.

În urmă Majestatea Sa a primit felicitările Casei Sale civile și militare.

În aceeași zi s'a celebrat asemenea un Te-Deum la Catedrala Sf. Iosif, la biserica Evanghelică și la Templul coral israelit, unde se afla de față câte un adjutant al M. S. Regelui.

Cu această ocaziune, Augustul nostru Suveran a primit nenumărate telegrame de felicitări atât din țară, cât și din străinătate.

În Capitală un mare număr de persoane s'au

grăbit a exprima felicitările lor prin înscrieri la Palat.

Toată ziua orașul a fost împodobit cu steaguri.

Academia română a ținut Vineri o nouă sedință publică sub președinția dlui I. Kalinderu. A vorbit dl. Gr. Tocilescu, făcând o comunicare despre monumentul Adam-Clisi din Dobrogea. După o lungă descriere arheologică și istorică dl. Tocilescu a arătat că din lipsa de îngrijire acest monument a fost aproape devastat de către locuitori și multe piese de valoare au dispărut. D-sa a propus să se adune, prin conferențe populare o sumă cât de mică, spre a putea construi un adăpost pentru acest monument, care reprezintă o comoară neprețuită pentru istoria română. A mai propus să se întemeieze și o societate cu numele »Adam-Clisi«, care să aibă de scop punerea în valoare a monumentului și continuarea lucrărilor pentru descoperirea întregului monument. D-sa a arătat și un proiect de plan pentru restaurare.

Iși dă pe față arama.

— Raport telefonic din Camera ungară. —

Budapesta, 23 Aprilie.

Partea subliniată din cuvântarea lui Apponyi, e citată ad literam. Să ia bine aminte, mai cu seamă ceice credeau naiv odată că acest conte ar putea fi *de Cannossa*. În cuvântarea lui de astăzi, binișor de lungă și neobișnuit de pitică și neghioabă (vedeți răspunsul la întreruperea lui Vlad!) — și-a dat pe față arama. Ce suflet îngust, ce suflet îngust!

Lungimea cuvântărilor de azi se explică prin conferința de ieri a independenștilor. Aflați în altă parte a ziarului întâmplarea lui Bozóky. În toate părțile numai de asta se povestește. Foarte mulți din stânga sunt muștrați de conștiință, pentru ce se pleacă atât de ușor în fața unui ministru nu despot, ci cu încăpăținare de copil. Dar, »interesele de partid«, îi țin totuși plecați.

Eroul, Bozóky, un o mic, sangvinic, simplic, cu ochiul stâng legat, se plimbă furios pe culoare și nu vorbește cu nime. Este mâhnit, și poate azi îi pare rău de răspunderea lui care are urmări grave într-o privință, ușurătoare în alta. Avea pildă în Vertan, care și-a plecat mai ușor capul în rîndul trecut! — Ce urit se coboară demnitatea omului într'un partid!

Mulți se așteptau la puțină gălăgie pentru acest incident.

S'a și văzut numai decât efectul: deputații erau în număr măișor de față. S'a găsit atracție.

Până și galeriile sunt mai pline. Pe a aristocraților se vede o ceată pitorească de indieni, probabil din vre-o familie de prinți. Oare cum le-a plăcut comedia asta?

Sedința se deschide la orele 10 și 15 sub președinția lui Justh.

Deputații naționaliști: Blaho, Goldiș, Pop, Maniu, Mușitchi, Collar, Vlad, Damian.

La ordinea zilei proiectul școlar.

Articolul 18. (Urmare)

Lindner Gustav (sas, voce slabă găngavă). Vorbește pe larg despre ideea de stat, explicând într-o indiferență colosală, ce înțelege el sub unitate. Prezentul îl întrerupe des. Vorbitorul respinge intențiile articolului.

Nagy Dezső. Aderează în principiu la propunerea lui Bozóky, care însă va împingea greutăți practice în executare. Face amendament aproape tot așa de radical ca al lui Bozóky (10 procente din elevi să fie instruiți în limba maghiară la dorința și la porunca părinților).

Apponyi A. Nu înțelege, cum vine cineva cu amendamente radicale, după ce a primit în

genere proiectul. **Cu acest proiect el se leagă, că în doi-trei ani va stârpi toate școlile nepatriotice. Totul e chestie de executare. Până acum numai puterea executivă i-a lipsit.** (Apiauze). — Se adresează către naționaliști: Limba maghiară e menită să închege unitatea statului. — Voiește și el să ferească de romanizare pe băieții maghiari din școlile române. Este de acord cu amendamentul lui Nagy. Trebuie apărută minoritatea.

Vlad. De ce nu asigurați și minoritatea românească?

Apponyi A.: (stă și se cugetă puțin, apoi sfeclește). Una ca asta să spue dl. deputat afară, când agită, dar aci în parlament e prea prea! (aprobare, mișcare).

În România școlile publice numai în limba română pot exista. Pleacă apoi în America, călare tot pe astfel de scornituri.

Nagy Ferencz: Iși retrace amendamentul.

(Un mic incident. Iusth dăscălește iarăși).

Articolul se primește cu amendamentul lui Nagy Dezső. (Deputații pleacă afară), **Articolul 19.**

Zakariás, Okolicsányi și Goldiș, vorbesc scurt. Mușitchi vorbește mai mult. »Națiunea cere mai multe studii în limba maghiară«. Mușitchi își spune cuvântarea perdută la discuția generală.

Damian: Vorbește foarte frumos în contra laxității acestui articol. El este irealizabil.

(Pauză la ora 1).

Schmidt respinge articolul.

Zakariás face amendamentul, ca să se poată întrebuița numai cărți aprobate înainte de ministru.

Csernoch vorbește în contra acestui amendament!

Bozóky cere, să nu se dea nici un fel de ajutor școlilor nemaghiare.

Goldiș propune eliminarea întregului articol.

Apponyi își apără textul original. Camera primește articolul fără schimbări însemnate.

Articolul 20.

Iau cuvântul **Bizony Akos, Blaho** și **Molnár**. Cei doi din urmă resping articolul.

Molnár și **Apponyi** vorbesc pentru articol, care se primește aproape neschimbat.

Art. 21 se primește asemenea fără schimbări. Sedința se ridică la orele 3.

Ce-am făcut până acum?

— O serie de observații. —

Adunarea Națională. Ideea ei a fost lansată îndată la început, fără de a fi discutat mai temeinic asupra împrejurărilor. Iar acum, după decursul adunărilor populare — a *cărora consonanță* am accentuat-o în rîndul trecut — realizarea ei pare a fi foarte posibilă. Cardinale divergențe de păreri nu au ieșit la iveală, amenințând să-i stee în cale.

Multe proiecte de rezoluție au exprimat chiar necesitatea convocării. Totuși, nu avem nici un semn mai hotărât, care ne-ar îndreptăți să credem în apropiata îndeplinire a acestei idei.

Facem două concluzii pe baza acestui fapt:

1. Nu este neînduplecată voința noastră de-a apela la Tron, ori cât de energic o formulau asta toate adunările populare. Căci un eventual memorandum nu poate pleca dela sine, sau dela doi trei oameni. E grea și lungă calea, iar porțile cetății sunt bine zăvorite — ele nu se deschid de cât în fața unui *întreg* popor. Ciudată inconsecvență: plecarea la tron o poruncesc cu toții, convocarea adunării generale însă o ating numai așa în treacăt. Încă tot fantazăm...

2. A slăbit colosal de mult energia noastră în luptă. De fapt, cam ocolim planul Adunării Naționale fiindcă n'avem tăria de-a ne pune împotriva unor greutăți ce ne-apărat am împingea cât din partea celor trași la răspundere, cât din partea păcatelor noastre proprii.

Concluzia aceasta din urmă s'ar putea numi dureroasă. Dar ne mângăem cu fatalismul.

Din faptele acestea, dar apoi și în genere ni-se pare că noi nu am înțeles pe deplin primejdia, în toată înfățișarea ei înfricoșată. Mulți vor fi fost înșelați la aparență, prin vorbirile deputaților, cari din motive de formă, — a politeței parlamentare — s'au exprimat simpatic asupra intențiilor actualului ministru. Rînd pe rînd vom arăta și adevăratele proporții ale acestei primejdii.

Resumăm. Adunarea Națională este o întrebare adresată către noi înșine, o examinare a conștiinței proprii. Înainte de a face aceasta este anormal a te duce în vecini după ajutor.

Ceialalți factori. Atitudinea învățătorilor e vrednică a se trata deosebit. Tot așa de important este însă și lungul șir de proteste al sinoadelor protopopești, ca foruri școlare, în câteva prețioase cazuri de protestare a parohienilor din eutare comună, va să zică a însuși susținătorilor.

O singură observație asupra acestora:

Presa maghiară nu a luat nici cea mai mică noțiță despre ele — tendențios. Astfel am avut parte să aud în deosebitele rânduri, în cercurile deputațiilor maghiari, vorbindu-se că protestarea noastră este incompletă. O bănuiesc chiar de artificială, fiindcă adevărații susținători de școală nu ar fi luat parte la ea, în mod expres. De aceea repet încă odată, ce păcat e, că oratorii noștri nu au informat odată în public, în Cameră, despre adevăratul caracter și adevărata măsură a mișcărilor de protestare!

Dacă se făcea asta lămurit, dacă se arăta pe larg, că cei interesați, cu toții au ridicat glas de protestare, avea mai multă putere vorba dnului Goldiș; (în cuvântul de încheiere), că acest proiect este îndreptat de majoritate în contra minorității.

Un glas disarmonic, în mișcările noastre de protestare, dealtmintețea mai unite decât ori și când, este ceea ce au făcut dd. *Amos Frâncu și Elie Dăianu.* Pasul d-lor se poate judeca mult mai aspru, dacă judecăm calm, decât aruncându-le cuvintele de patimă ale disprețului. Neapărat, că ceea ce au făcut dânsii *turburând armonia rară și minunată a situației,* nu mai este un principiu și o mărturisire de convingere ci un trist caz de aberație a egoismului înfumat.

Când toată lumea se grăbește a întinde vălul mitării asupra unei întâmplări lezede de înțeles pentru cine n'are gândul întunecat, dânsii vin și scormonesc. Când toată lumea găsește explicări pentru atitudinea reclamată de necesități a partidului în chestia lui Vaida, ei au și făuresc imputări grave din acele necesități. Când toată lumea românească recunoaște că Vaida n'a făcut altceva decât o mică nebagare de seamă exploatarea ticălos, ei vin și se pun pe punctul de vedere maghiar — încă cel extrem! — și exploatează și ei. Când chestia dlui Vaida este identificată cu neamul românesc, ei vin și fac din ea chestie personală.

Aci nu mai poate fi vorba de mărturisirea liberă a convingerilor, aci e vorba de un element secrețional. E vorba de o opoziție în sinul nostru. Dl Vaida s'a înșelat în parte, când spunea în al doilea primaticol al »Luptei«: »noi românii avem un dar dela Dumnezeu, că în momente grave și mari știm să supunem binelui obșteesc interesele noastre particulare.« — Poate fi și o mărturisire de convingere ceea ce au făcut acei domni, dar atunci mărturisescă și verde convingerea, cum face C. Burdea!

În orice caz, cinismul d-lor este îngrijitor. Și ne pare foarte rău, că armonia n'a putut rămâne neturburată. S. C. D.

Adunarea ungușorilor din Cluj.

— Dela corespondentul nostru. —

Cluj, 22 Aprilie 1907.

De săptămâni întregi placarde mari vesteau întrunirea populară din Cluj pentru a contrabalansa impunătoarele și solemnele noastre adunări de protestare.

Duminecă a avut loc adunarea, dar cu toate că floarea șovinștilor maghiari și-a dat numele pentru acțiunea aceasta, cu toate că fanfarele maghiare au alarmat nu numai Clujul, dar și jurul, rezultatul a fost de tot deprimător. Nu s'au în-suflețit și nu s'au adunat mai mulți decât 200 de oameni, studenți, aderenți ai lui Apáthy și Mahalnyi.

Președintele dr. Török István abia la 12 fără un sfert a deschis adunarea în speranță, că se va mai aduna publicul, dar de geaba.

Ceata oratorilor a deschis-o deputatul conte Bethlen cu un discurs destul de lung, dar plictisitor.

După el au vorbit deputații Ferency, Zakariás, Bede, Ráth și avocatul dr. Deák Albert.

S'a vorbit despre proiectul lui Apponyi, despre nedreptățile ce au să le sufere maghiarii din partea românilor, despre fondarea unui episcopat gr.-or. maghiar, despre băncile noastre, cari după părerea lor sunt trădătoare de patrie, fiindcă servesc și scopuri culturale valahe.

Pe urmă s'a ridicat prodirectorul Kozma și a vorbit despre autonomia noastră bisericească.

Tinerii universitari nu s'au îndestulit cu cele verzi uscate auzite, ci vroiau să i audă și glasul înțeleptului Apáthy și făcând șgomot mare au pretins să vorbiască — iar el foarte înțelept, a renunțat la cuvânt, temându-se să n'o pățiască iarăș ca nu de mult.

După aceasta prezidentul a declarat adunarea de închisă și publicul s'a împrăștiat liniștit.

Rezultatul adunării a fost deprimător. Ți-se făcea milă de sârmanii oratori, cari erau mânăuți, văzând că toate sforările, și toate frazele sunt de prisos și nici ceata cea mică de ascultători nu se însufletește și nu le prea dăruiește »éljen-uri.

Apáthy s'a și exprimat astfel: »Cu greu poți mișca oamenii«.

Deocamdată are înțeleptul profesor dreptate, căci straturile adânci ale poporului, nu se însufleteșc și nu se mișcă la vorbe goale, ori la reclamă ovreiască, ci ca să se facă lucruri mari e nevoie de dreptate, convingere și ideal!

Din străinătate.

Alianța anglo-spaniolă.

»Tribuna« din Roma este autorizată să declare, că nimărui nu i-s'a făcut invitație de a intra în alianța anglo-spaniolă.

Un bărbat de stat spaniol a spus următoarele în chestia descoperirilor senzaționale publicate de *Correspondencia de Espana*:

— Ori cât doresc spaniolii armonia deplină cu Anglia, o alianță între aceste două state va fi populară numai până va avea caracter defensiv. Dacă misiunea Spaniei, ca a quadruplei alianțe a Mării Mediterane, ar fi să înceapă războiul împotriva Germaniei și Austro-Ungariei, lucrul acesta ar fi desaprobat de poporul spaniol. Nu e adevărat, că Spania ar putea lua parte într'o astfel de acțiune, care și-ar da concursul ca Italia să-și redobândească părțile italiene din granițele Austro-Ungariei. Lucrul acesta e imposibil și din cauză, că regina văduvă Margareta, care și azi exerciază mare influență în afacerile politice, nu va putea fi câștigată pentru nimic, ce s'ar îndrepta în contra Austro-Ungariei. Dar poporul spaniol n'ar simpatiza nici cu o acțiune împotriva Germaniei, care azi e atât de populară în Spania. Afară de aceasta interesele economice ale Spaniei sunt atât de strâns legate de ale Germaniei. E adevărat, că Spania e legată economiceste cu Anglia și trebuie să stea și politiceste în raport prietenesc cu ea, dar de aci nu urmează, că trebuie să stăm cu totul la dispoziția Angliei. La Cartagena de sigur n'a fost vorba de o alianță anglo-spaniolă, la care să se asocieze eventual și Franța și Italia.

Germania.

Supărarea lui Wilhelm. Consilierul de stat rus *Martens* a spus nu de mult corespondentului din Petersburg al ziarului »Temps«, că în drumul său peste tot a fost bine primit, numai cu primirea din Berlin n'a fost mulțumit. Lucrul acesta l-a supărat mult pe Wilhelm. Martens i-a dat satisfacție, cerându-și scuze dela ambasadorul german din Petersburg.

Spania.

Regele Alfonz în Ungaria. Un ziar spaniol este informat, că regele Alfonz are de cuget, să călătorească incognito în Ungaria, să ia parte la vânătoarea arhiducelui Frideric. Regele ar debarca în Triest, iar, călătorind pe Mediterană, la Neapol s'ar întâlni cu regele italian. Alfonz și așa li dă-torește cu vizită regelui Victor Emanuei, iar în Roma nu poate merge din cauza papei. Reîntor-

cându-se regele Alfonz s'ar întâlni la Cowes cu împăratul Wilhelm. Așa dară Spania e în cea mai bună prietenie și cu Germania, nu numai cu Anglia.

Alegerile pentru cameră. Conform informațiilor oficioase rezultatul alegerilor de deputați până ieri a fost următorul: 180 conservativi, 50 liberali, 30 republicani, 8 catolici (carliști) și 2 independenți. Rezultatul dela 134 alegeri încă nu e cunoscut.

Belgia.

Tendențe republicane. Dupăcum se știe camera belgiană era aproape să voteze proiectul de lege referitor la lucrătorii de mine, când regele a călătorit din Riviera la Bruxela și a luat proiectul dela ordinea de zi. A făcut să cadă guvernul și l-a încredințat cu noul cabinet pe De Trooz, un bărbat de stat conservativ.

În contra guvernului, dar și în contra regelui s'a începuse acțiune ostilă și au început să se manifesteze tendințe republicane. E așadar amenințată constituția. Cauza acestei tendințe antidinastice este în cea mai mare măsură împrejurară, că stabilirea orelor de muncă a fost pusă prin legea din 1889 la dispoziția regelui, care nu i-a putut mulțumi pe muncitori și astfel și-a atras antipatia lor.

Rusia.

Golovin amenințat. Președintele Dumei Golvin, care azi a fost primit în audiență din partea țarului, a fost amenințat cu moarte prin scrisori anonime. Din cauza aceasta Golovin e supravegheat de doi detectivi.

Asociația militară secretă, ale cărei urme s'au descoperit zilele trecute, dă mult de lucru de prezent poliției, care a început acțiunea în descoperirea membrilor acestei asociații. Cu cercetarea este încredințat căpitanul Comisarov. Până acuma însă nu a fost descoperit nime. *Au fost arestați 107 agitatori, între ei multe studențe,* cari au întreprins colecte la adunări pentru scopurile revoluțiunii militare. Dintre prizonieri cei mai periculoși 50 au fost depuși în cetatea lui Petru și Paul.

Disolvarea Dumei. Ziarele de ieri anunță disolvarea Dumei. Deși informațiunea nu este confirmată în mod oficial, în opinia europeană n'a produs nici o surprindere. Conform unei telegrame, pe care o primește din Petersburg ziarul berlinez »Vossische Zeitung«, Duma va fi disolvată la 30 Aprilie și în aceeași zi va intra în vigoare o nouă lege electorală, care va restrânge mult numărul alegătorilor. La două luni după acest dat apoi va fi conchemată noua Dumă.

Dacă informațiunea e adevărată, atunci va urma cu siguranță și criza ministerială, pentrucă premierul Stolypin nu se va angaja, să execute acest plan.

Atenta'e. Împotriva directorului seminarului din Tambov, călugărul Simion, pe când se n-torcea acasă dela biserică, persoane necunoscute l-au atacat, descărcând asupra lui mai multe focuri de revolver. Directorul a fost grav rănit. Atentatorii au scăpat. — În Varșovia au fost omorâți un inspector districtual și doi soldați.

Condamnați la moarte. Tribunalul militar din Varșovia a condamnat la moarte opt persoane.

Austria.

Protecțiunea industriei austriace. Președintele consiliului a primit delegațiunea tuturor reprezentanților și asociațiunilor industriale din Austria, cari au exprimat temeri asupra stărei negocierilor compromisului austro-ungar și au cerut lămuriri în aceasta privință.

Primul ministru a declarat că până acum guvernul este cu totul liber. Întru cât privește durata și cuprinsul acordului, bine înțeles că guvernul a pledat în favoarea unui acord îndelung, dar în tot cazul chestiunea aceasta depinde de amănuntele negocierilor. Guvernul ungar nu refuză un acord care să dureze până după 1917 și a supus un proiect după care principiului liber a

comerciuului mărfurilor va trebui să se substituie regimul intra-vamal care nu s'ar depărta prea mult de principiul actual.

Bine înțeles, față cu legile de comunicație liberă între Austria și Ungaria, aceasta nu este singura formulă posibilă de coexistență economică și se pot produce condițiuni la cari interesele economice ale Austriei ar putea impune câteva restricțiuni la acest principiu. Azi nu se poate spune dacă compromisul poate fi încheiat și cu atât mai puțin cât va fi durată lui, dar acordul care de fapt ar lăsa înconcliate diferende între aceste două State și cari de fapt ar pregăti numai o separațiune, este imposibil.

Chiar dacă cu toate eforturile ce se fac nu s'ar putea ajunge la o înțelegere, Austria poate aștepta fără teamă pentru dezvoltarea evenimentelor. În acest caz Austria ar îndeplini cu lealitate și credință datorile prescrise în tratatele de comerț, dar se va preocupa numai de propriile ei interese. Nu ne vom pune în stare de constrângere fără a lua măsuri de apărare.

Reprezentanții industriașilor au mulțumit primului ministru pentru asigurările ce le-au dat că va protegia interesele industriei austriace.

După răscoală.

Intrunirea proprietarilor la Bacău. La apelul făcut de dl Radu Porumbaru, prefectul județului Bacău, către domnii mari proprietari rurali din acest județ, pentru a se întruni în ziua de Duminecă, 8 Aprilie st. v. 1907, la prefectura de Bacău, spre a discuta mai multe chestiuni de mare însemnătate ce privesc întreaga populațiune rurală a țării — a răspuns un foarte mare număr de dni proprietari.

Printr'o cuvântare foarte călduroasă domnul Porumbaru a lămurit scopul acestei întruniri, arătând că pentru noua legiferare, cu privire la chestiunea agrară, este neapărat trebuitor a se întocmi mai întâi lucrări statistice, cari să oglindească adevărata stare de lucruri a împrejurărilor economice și sociale, în cari se află întreaga populație rurală a țării, și a rugat pe dñii proprietari să binevoiască a-i da concursul dlor pentru întocmirea unor atari lucrări.

Cea mai mare parte dintre dñii proprietari au promis cu multă bunăvoință ajutorul lor; numai o mică parte păreau a nu fi tocmai dispuși să dea toate datele cerute de administrație.

Intrunirea a ținut dela orele 3 și jum. până la orele 6 după amiază.

Ministerul de războiu a decis ca pentru concentrarea de primăvară, care va ține dela 20 Aprilie până la 20 Iunie, să fie chemați, din motive de economie, foarte puțini din ofițerii de rezervă cari nu au primit prima de echipare.

Dintre ofițerii de rezervă cari au mai fost concentrați vor fi chemați numai o parte din cei cari sunt la rând.

Serviciul marelui stat-major al armatei lucrează la întocmirea tablourilor de ofițeri cari vor fi chemați la această concentrare.

Toți ofițerii concentrați vor fi încunoștințați personal la domiciliile lor.

Sociale.

Curiozitatea.

Nu e vorba de curiozitatea de toate zilele, după șablon, care e o însușire caracteristică mai ales a secului slab. Nu se poate nega, că nu e o însușire plăcută ci mai mult supărătoare, care adeseori nu e lipsită de o nuanță comică. Nu vorbesc nici de dorul de a flecări, care e tovarășul fidel sau o ediție superlativă a curiozității. Ci vreau să vorbesc despre acea stare bolnăvicioasă a curiozității, de care e cuprins sufletul mulțimei, îndată ce se ivește vr'o ocazie senzațională, sângeroasă, brutal de barbară, sau enerwant de interesantă.

Un exemplu surprinzător despre aceasta e procesul milionarului Thaw din New-York. Nu mă ocup cu amănuntele cari ascund învățături respingătoare și triste; dar mi-au atras atențiunea curiozitatea revoltător de avidă, acea lăcomie neînfrânată, cu care se purta publicul de pe stradă și din sala de pertractare. Ziarele scriu că bărbați inteligenți din societatea înaltă și

dame sus puse se întreceau cu trăsura doamnei Thaw, iar apoi își făceau drum cu pumnii, ca s'o poată vedea în față pe femeia ajunsă la o celebritate tristă.

Tot această curiozitate neîndurătoare a alungat și la noi pe haita răsgăiată în urma asasinului gentry din Bihor, pe care mulțimea ce se îndesuia l-a tras și împins chiar și pe coridorul tribunalului, întocmai ca niște căpăi vânatul perze-cutat. Acest instinct sălbatic face ca publicul distins să se îndesuie în sălile de pertractare, îndată ce se ivește un caz mai senzațional și aceasta îi alungă cu o putere irezistibilă pe scena vreunei nenorociri sângeroase.

N'ați observat niciodată, când se 'ntâmplă pe stradă vre-o nenorocire, în ce galop nebun fuge publicul, și cum se adună în cerc strâns în jurul scenei accidentului? Dar mulțimea nu e condusă de compătimire, sau bunăvoință, sau de dorul ca să dea ajutor jefței, ci curiozitatea avidă, pe care și-o satisface și care se delectează în chinurile și turmentele și priveliștea suferințelor trupești sau sufletești.

Psihologii moderni susțin, că sistemul nervos degenerat al femeilor isterice și al bărbaților blazați, enervați, care mai reagează numai la asemenea lucruri foarte agitante — manifestă o asemenea curiozitate bolnăvicioasă. Deși e mai probabil, că acesta e un instinct barbar, moștenit dela strămoși, care la cei mai mulți oameni se ascunde și sub masca civilizației celei mai moderne. Acesta stăpâna și pe romanii păgâni, cari se delectau în moartea creștinilor sfâșiați de fiară și în luptele sângeroase ale gladiatorilor și tot asta a făcut ca 'n Spania să se inaugureze luptele cu tauri, ca cea mai plăcută distracție, priveliști cari pe omul cu bun simț îl revoltă.

Nu vorbesc de plebe, care stând pe cea mai de jos treaptă, are sufletul întunecat, sălbatic și mărginit. Dar mă mir de damele din societatea înaltă, inteligentă și de domni, ale căror sentimente s'au brutalizat în patul cald al bunei stări materiale, încât formal e însetoșat de asemenea emoții sufletești reci și meschine!

Aceste dame și domni după rangul și poziția lor, pot aparține celor mai distinse clase, dar nivelul sentimentelor lor stă pe o treaptă mai jos decât cel mai incult popor, care știe să fie mai cruțător și mai gingaș față de aproapele său.

Acest instinct sălbatic și această curiozitate neîndurătoare, o cultivă și o întărită și presa, deoarece majoritatea ziarelor, pertractează în publicitate cazurile cele mai brutale, și detaliurile cele mai intime ale chestiilor familiare, și procesele criminale cele mai infiorătoare, cu'n cinism vădit.

Se zice, că ziarele trebuie să reflecteze vieța cu toată lucirea și umbra ei. Numai că presa nu e o mașinărie neînsuflețită, care să reciteze mașinalicește și fără suflet toate cazurile, ci e un factor puternic al civilizației publice, care e instructorul mulțimei și directivul intelectului. Nu e numai un raportor simplu, ci un comentator, instructor și lămuritor, așa dară pot aștepta dela ele ca materia brută s'o topească în cuptorul savantului — și așa să arunce o parte a surei — apoi s'o toarne în forma bunului gust și numai așa s'o dea celitorilor. *Augusta Rubenescu.*

NOUȚĂȚI.

A R A D, 23 Aprilie n. 1907.

— **Alegeri pentru sinodul eparhiei Aradului.** După știrile ce primim până acum, în cercurile foste vacante s'au ales: la Radna *dr. I. Suci*, la Birchiș *Sever Bocu*, la Boroș-Ineu *dr. T. Burdan*.

— **Sprijiitorul agitației.** »Pester Lloyd« pretinde a ști, că agitația pornită în contra proiectului școlar nu este urzită de deputații naționaliști, ci urzitorul și sprijiniitorul ei este un alt factor extern. În numărul său de ieri ziarul amintit publică un mic articol informativ în chestia aceasta, primit dela Viena. Corespondentul din capitala Austriei pune toată acțiunea împotriva proiectului lui Apponyi în spatele *Ligei culturale* din București, care a liquidat deja 100.000 franci spre acest scop. Informatorul ziarului kossuthist (cu limbă nenațională) vorbește și de *România*

Jună, societatea academică din Viena, are de lucru și cu metropolitul din Cernăuți, cu studenții sârbi și croați. Amusanta informație se oprește la dl dr. Vaida și la »Lupta«. Și apoi se încheie »hețul«.

— **Atleții din Arad și — chestia Vaida.** În clubul athletic din Arad erau înscrși și domnii *Ioan Sevic* și *Petru Trușă*, cari iscăliseră depeșa trimisă din Arad dlui Vaida. Zilele acestea s'au pomenit apoi acești doi domni cu o somație iscălită de numărâși membri ai clubului athletic, prin care-l somează să se declare dacă într'adevăr dâșii au iscălit telegrama trimisă lui Vaida, pentru că în caz afirmativ vor proceda în consecință. Cei doi români, drept răspuns, după ce au spus că da, dâșii au iscălit și că-s mândri de aceasta faptă, și-au trimis demisiunea lor din distinsa lor societate de atleți unguri și jidovi.

Afacerea în chipul acesta este tranșată și încă bine, dar iată un nou caz pentru învățătură: *să nu ne amestecăm cu străinii*. Nu știu dacă mai sunt ori nu și alți români între domnii atleți din Arad, dacă da, credem că vor grăbi să tragă cuvenitele consecințe.

— **Ședința publică a societăților de lectură dela gimnaziul român și școala comercială rom.** din Brașov, ținută Duminecă, a fost introdusă de dl profesor dr. Al. Bogdan, printr'un frumos și viu aplaudat discurs intitulat »Probleme culturale«. Elevii I. Teicu cl. VIII gimn. și Em. Noaghea cl. III com. au citit două lucrări potrivite și bine reușite, primul despre »Drama poporului român«, iar al doilea a citit niște interesante »Impresii de călătorie«. Elevii Șt. Peneș cl. III com. și I. Vlad VII gimn. au declamat câte o poezie a poetului O. Goga. Punctul de forță al ședinței l-au format cele 4 coruri mixte și cele 3 coruri bărbățești executate în mod perfect și cu o rară nuansare de către un cor de peste 120 elevi sub conducerea dlui prof. G. Dima. La aplausele insistente ale publicului mai multe coruri au fost bizate.

— **Reîntoarcerea lui Lueger.** Din Viena se telegrafează că primarul dr. Lueger a anunțat telegrafic, că în Dumineca viitoare cu siguranță se întoarce la Viena. Se simte deja atât de bine încât nu are nevoie de mai multă recreațiune.

— **S'a îmbătat în fața regelui.** Din Roma se anunță: Kasaburi, președintele tribunalului suprem din Cabania a fost pensionat fără veste. Ordinațiunea despre pensionare motivează aceasta cu aceea că președintele s'a purtat incorect în fața regelui. A fost adică un banchet pe vaporul »Trinitaria« la care a luat parte și regele și președintele s'a îmbătat.

— **Zăpadă mare.** Din Innsbruck se anunță că în urma marilor ninsori, pe ținutul Hinterriss de șase săptămâni este împedecată orice comunicație. În ținut este și oarecare lipsă de alimente.

— **Vapor scufundat.** Din Petersburg se anunță că vaporul Archangelsk care înainta pe râul Neva dela un mal spre celalalt, ieri noaptea s'a ciocnit de niște uriașe sloiuri de ghiață, s'a găurit și s'a scufundat cu repeziune. Pe vapor se aflau 60 oameni, cea mai mare parte muncitori, dintre cari abia au scăpat 11.

O altă telegramă aduce știrea că numai 15 oameni au putut fi scăpați, sloiurile de ghiață, cursul repede al apei, și întunerecul au îngreunat foarte mult lucrările de salvare. Două cadavre au fost găsite până acuma.

Catastrofa s'a întâmplat noaptea într'un absolut întunec și era o mare furtună cu zăpadă. Sloiurile de ghiață ce veneau din lacul Ladoga și se repeziau cu o extraordinară forță pe Neva în jos au înconjurat vaporul, al cărui comandant n'a putut să reziste fiind mașinaria vaporului învechită, și nici să iasă din calea sloiurilor de ghiață. S'a iscat o teribilă panică și pe când era să vină într'ajutor vaporul se scufunda.

Treizeci muncitori, probabil și doi ofițeri au pierit.

— **Numire.** Ni-se scrie: Venerabilul Consistor diecezan din Caransebeș a numit pe dnul **Petru Bandu**, Inv. în Recița-montană de comisar școlar al tractului protopresbiteral Bocșa în locul comisariului de până aci Stefan Albu. Felicităm tractul de această numire meritată.

— **Atentatoară achitată.** Din Paris se telegrafează: Ieri s'a pertractat procesul femeiei care în luna Decembrie a anului trecut a pușcat asupra fostului ministru Marlon, care a voit să se lăpede de copilul pe care l'a avut din relațiile cu ea. Tribunal a achitat-o în urma apărării ei emoționate.

— **Grevă la minele din Petroșeni.** La minele de cărbuni de peatră din Petroșeni a izbucnit greva. Băieții din Lupeni vr'o 100—150 au încetat lucrul cu ziua de ieri, cerându-și momentan competențele dela societate. Se crede, că greva se va estinde.

— **Jidani din Italia.** În întreaga Italie sunt 52.115 de jidani. Cei mai mulți sunt în Roma (10.000), apoi urmează Torino (5100), Livorno (4200), Milano (3600), Venezia (2850), Firenze (2000), Ferrara (1730), Bologna (1500), Ancona (1285), Neapole (1030), Mantua (1000). — Sunt cu totul 70 de rabini. În senatul italian sunt 7 jidani, iar în parlament 13 deputați. E slab reprezentată viața lui Israhil în țara »vendettei«.

— **Convocare.** Reuniunea învățătorilor din tractul Haimagiului își va ține proxima ședință Vineri la 27 Aprilie (10 Martie) 1907 în comuna Ciuciu, cu următorul program: 1. Serviciu divin după care se va oficia parastas pentru regretatul prof. Teodor Ceonța. 2. Constatarea membrilor prezenți. 3. Cuvânt de deschidere. 4. Citirea eventualelor dizertațiuni. 5. Reflexiuni. 6. Raportul comisiei însărcinate cu cenzurarea punctelor emaneate din partea adun. generale precum și asupra planului de învățământ. 7. Incassarea taxelor restante și curente. 8. Propuneri și interpelări. 9. Fixarea proximei ședințe. 10. Lacheere. Haimagiul la 9 Aprilie 1907. *Mihail Vidu* președinte.

— **In atențiunea fruntașilor comunei bisericesti gr. or. române din Arad.** Scaunele vacante din sf. biserică se vor vinde prin licitațiune publică, care — conform dispozițiunii comitetului parohial — se va ține în Dumineca Floriilor, după sfânta liturgie, în fața locului. Arad, la 6/19 Aprilie 1907. *Iosif Moldovan*, not. comit. parohial.

— **Pentru o întreagă uniformă de haine bărbătești** (3 metri) pănură de lână fl. 6.50—7.50 și 8.50. Pofțiți și cereți muștră. Excluziva măgazină a fabricii de pănuri Leichner és Fleischer în Arad, Szabadság-tér 17.

— **Fața fragedă și mâna albă** este de cea mai mare importanță pentru frumusețea femeilor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adeverit ca adevărat bune în contra pișturilor, petelor de ficat, coșuri, miteseri, roșeața mânilor. Dă feți și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada. Prețul unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comandă la singurul preparator: Tórnay Imre și Wachsmann Jenő, drogherie și parfumerie în Szabadka.

— **Laptele de castraveți** (ugorkatej) este mijlocul în general recunoscut de cel mai bun pentru îndepărtarea a orice necurătenie de față cum sunt petele de ficat, bureții miteseri, pipingini, etc. După folosința de 3—4 zile întinereste fața și îi dă culoare vie sănătoasă. Primul depozit de vânzare drogheria »Abbazia« a lui Balașsa Cornél Budapest, Andrassy ut 47. Se află în ori care drogheria și în apotecii.

Șansele unui război

iapono-american.

(De locot-colonel prusian Rogal'a de Bieberstein.)

Știrile alarmate din Washington, ce circulară nu de mult despre un ultimatum pe care ambasadorul Japoniei, viconte Aoki, l'ar fi fost înaintat Casei albe în chestia școlilor din California (excluderea tinerimei japoneze din ele), fac interesantă o privire asupra eventualității unui război

între Japonia și Statele-Unite, precum și asupra raporturilor dintre forțele militare ale celor două țări, în caz de luptă.

S'au făcut toate intervențiile pentru ca să se ridice acea măsură, spre a se evita un conflict armat, care ar impune celor două națiuni jertfe mari, de loc proporționale cu scopul urmărit.

Dar și considerații militare sunt din partea Uniunii în contra izbucnirii și purtării acestui războiu, care la amândouă statele nu va conduce niciodată la scopul final al unei campanii împinse absolut până la sfârșit: la înfrângerea deplină a adversarului și supunerea lui necondiționată la voința învingătorului, — ci ar putea constă numai într'o luptă încăpăținată a celor două flote între ele, precum și în contra porturilor și țărmurilor respective, probabil mai departe în lupte pentru Filipine și grupul insulelor Hawaii; în nici un caz însă, nu va tinde la nimicirea reciprocă a comerțului maritim.

Căci marea cea mai întinsă din lume, Oceanul pacific, desparte în o întindere de 1100 mile germane pe amândouă țările, și Japonia nu posedă în ea nici un punct de sprijin intermediar; Statele-Unite însă numai portul grupului Hawaii, ales pentru fortificare și pentru aprovizionarea necesară — iar încolo nici un port destul de întărit pe țărmul său pacific.

Cu excepția poate a spiritului războinic al trupelor de pe vase și a școlii de artilerie, flota americană nu se poate măsura, în toate celelalte direcții, cu cea japoneză.

Lipsa lor principală stă în ofițerii de marină, din care cauză mai multe vase au fost puse afară din serviciu sau a trebuit să fie comandate de ofițeri concediați. Afară de aceasta, lipsesc în permanență mii de marinari pentru flotă și desertarea e extraordinar de mare: în 1905 ea a fost de 11 perc. din numărul soldaților.

Mai departe, valoarea internă a flotei Uniunii a suferit din cauza sporirii rezezi a numărului vaselor ei și a organizației slabe a amiralității; apoi, legea privitoare la pensionarea ofițerilor superiori de marină prea bătrâni și cu instruirea nesuficientă, nu și-a putut arăta efectele. Pe lângă aceasta, grosul flotei americane se află la țărmul atlantic și de aceea flota japoneză e în stare înainte de a i-se putea ieși în cale să se arunce în 3 zile asupra Filipinelor, în patrușprezece zile asupra Hawaiiului, și în ce privește pe cele dintâi, sprijinită de trupele necesare, să cucerească repede cele două grupuri de insule.

Calitatea cu mult mai bună a trupelor de uscat bine instruite pentru luptă, ale Japoniei, poate garanta succesul acesta față de garnizoanele americane din Filipine.

În noul tratat de alianță dintre Japonia și Anglia, ambii contractanți se asigură între ei de ajutor necondiționat, nu numai pentru cazul când unul sau altul va fi atacat de mai mulți dușmani, dar și când vre-unul va avea de purtat un războiu oarecare.

De aceea, după acest tratat, Anglia ar fi obligată să dea cel mai puternic sprijin Japoniei. În chipul acesta superioritatea Japoniei asupra Uniunii ar crește considerabil, și nimicirea sau risipirea desăvârșită a flotei Uniunii de pe teatrul de războiu și un războiu pustiitor, cu neputință de susținut, pe țărmii apuseni ai Uniunii ar fi în cazul acesta sigur și fără invazia adversarului.

Cu toate acestea mulți politicieni americani sunt de părere că Anglia, care în chestia Panamei și cu ocaziunea regulării graniței Canadei, a fost foarte prevenitoare față de Uniune, spre a-și menține prietenia acesteia, în cazul unui războiu între Japonia și Uniune își va constrânge guvernul să nu respecte tratatul, căci altminterlea Canada va fi dată pradă, fără apărare, invaziei americanilor, și atunci va fi tăiată legătura grănarului din America de Nord britanică cu țărmii; iar pe de altă parte, și crucișătorii americani ar putea tăia drumul spre Anglia al importului britanic de cerealele din Argentina.

În tot cazul, perspectivele Japoniei într'un războiu în contra Uniunii sunt foarte favorabile și fără sprijinul Angliei. De aceea sunt ușor de înțeles silințele ce s'au făcut de a se aplană conflictul ivit în chestia școlară făcând pe California să cedeze, iar neînțelegerea cu Japonia aplanându-se pe cale diplomatică. »Die Zeit«.

Ultime informațiuni.

— Serviciul nostru telefonic. —

Arad, 23 Aprilie 1907

Contra guvernului Fejérvary. Comisia de cinci, autorizată, să redacteze acuza în contra guvernului drabanților și-a reînțepuit azi activitatea. Referentul comisiei a avut azi o scurtă convorbire cu ministrul Wekerle, care ar dori ca să rămână baltă întreagă chestia.

Din prilejul aniversării a 40-a a încoronării regelui nostru, la 8 Iunie, ziarele de seară aduc știrea, că *se va da osândiților politici și desertorilor amnestie generală.* La sărbări, cari vor fi ținute în cadre strănse, va fi de față și Majestatea Sa.

Deputații croați pentru limbă. Suntem informați din sursă competentă, că la sfârșitul săptămânei acesteia, ori la începutul celei viitoare se va pune la ordinea de zi în cameră proiectul referitor la căile ferate. Cu acest prilej deputații croați vor lua parte la ședințele camerei în număr complet, fiind ferm decisi a pretinde inscripții în limba croată la trenuri și la gări.

Rezultatul definitiv al alegerilor din Spania este următorul: 260 guvernamentali, 7 democrați, 4 independenți, 15 carliști și 50 republicani și catalaniști.

Guvernul danez, după cum se telegrafează din Copenhaga, a cerut intervenirea guvernelor europene pentru neutralitatea Danemarcei în caz de război.

Economie.

Arad, 23 Aprilie 1907.

Reclama și comerțul nostru.

La noi, după cât știu, nu s'a scris nimic despre aceasta. Și dacă s'ar fi scris nu s'ar fi citit fiindcă toate chestiile comerciale ne par monotone și e imposibil să fie în o așa formă expuse, ca să lege atențiunea fie a cetitorilor fie a ascultătorilor. În versuri nu se pot spune iar declama asemenea nu. Le putem asemăna cu mâncările ce în gură nu au gust plăcut dar consumându-le se prefac în sânge, alimentează corpul în cazul acesta spiritul. Un factor ponderos al comerțului este reclama.

Institutele noastre fie de orișice natură nu dau nici o atențiune reclamei. Același lucru se poate constata și la partea cea mai mare a institutelor străine. Pentru noi însă nu poate fi scuză faptul acesta deoarece un popor deasemenea începător pe terenul comercial, nu e dătător de ton. Comerțul nostru înainte de toate trebuie să fie românesc, amăsurat trebuințelor noastre, apoi să ne însușim cunoștințele comerciale direct din Anglia, Germania și Franca. Pentru ca să putem face lucrul acesta se recere să cunoaștem limbile respective.

Comerțul român primit dela maghiari va fi asemenea unei traduceri românești făcute din limba germană a unui op francez tradus la rândul său iarăși din engleză. Specialiștii maghiarilor fug în străinătate, aduc și introduc ce le convine lor. Noi am introduce lucrurile ce ne convin nouă amăsurat lipselor noastre. Foile lor comerciale se pot reduce la nula iar noi dacă redactăm ale noastre după ale lor n'am făcut nimic.

Avem o mulțime de institute românești și totuși cele străine mai au încă clientelă română. Cauza e, că sau nu putem ține concurență cu ele sau, că nu avem reclama necesară, mai bine zis de loc. În orașul A. sunt 2 institute unul român altul străin, ambele cu acelaș capital social. Cel străin dă împrumuturi mai ieftine și arată profit mai mare. Cauza e evaluearea celor aplicați la institutul român. În orașul B. ambele institute au acelaș capital social și dau împrumuturi cu dobândă egală. Cel românesc nu

poate avea clientela așa estinsă ca cel străin cauza e lipsa de reclamă.

Puterea comerțului e reclama. Iată un exemplu adus de ziarul »Times« numai zilele trecute: O fabrică de mătăsă din Anglia spesa în fiecare an 2 milioane marce numai cu reclama. Avea o clientelă estinsă și solvea dividendă de 18—20%. Văzând Direcțiunea, că le merge bine și crezând că au clientela destul de mare a hotărât să sisteze reclama. Abia a trecut anul și au fost siliți să urce suma destinată pentru reclame la 4 milioane marce deoarece în timpul cât nu și-au făcut reclame le-a mers așa de rău încât nu puteau să plătească dividendă obișnuită.

Falimentarea întreprinderilor noastre comerciale a fost accelerată prin lipsa de reclamă. Scopul reclamei este a atrage atențiunea publicului asupra firmei noastre a ținea în strânsă legătură pe clienții avuți deja, cu firma și de câștiga clienți noi. Reclama e reprezentată prin așezarea mărfurilor în vitrine (galanterii) prin anunțurile din foi, împărțirea în public de obiecte provăzute cu firma noastră etc. Fiecare comerciant află câte un mijloc prin care trage atențiunea publicului asupra mărfurilor lui. Și fiindcă reclamele deja cunoscute nu mai au efectul dorit fiecare comerciant se năzuiește să afle fel și fel de reclame. Se întâmplă de câte o reclamă genia e tot așa de scump plătită ca și o invenție oare care.

Să vedem câteva reclame mai însămnate: Un comerciant din Londra care avea și un restaurant mare în care prânziau o mulțime de muncitori ce lucrau în fabricile din apropiere ferbea de 2 ori pe săptămână găluște. În zilele acestea afișa placate prin cari dădea de știre că la el tot în a 50-a gălușcă să află un galbin. A trebuit să-și mărească salele căci muncitorii se îmbulziau cu droaia fiindcă în adevăr aflau când unul când altul câte un galbin.

Aceasta era o reclamă cinstită. Dela un tim încoace lucrătorii au aflat, că sunt prea multe găluște și cam prea puțini galbini. S'a dovedit că tot în a 100-a gălușcă era un galbin ceea ce a înstrăinat pe muncitori. Reclama era necinstită.

Reclama trebuie să fie totdeauna cinstită. Foile engleze spre a-și câștiga abonenți mulți tipăreau câte un roman în care se circumscria un loc unde era ascuns un tezaur oareș-care. Romanul era lung, publicul îl cumpăra cu sete, îl cumpăra azi, îl cumpăra mâine, ca se afle date tot mai pozitive. Și până când unul, — cel mai isteț dintre cetitori afla suma de 19000 funți sterlingi până atunci foia respectivă având cetitori mulți își punea o bază puternică.

Abonenții altei foi joacă pe 50 losuri a căror numerii îi publica tot la un pătrar de an în fruntea foii. Losurile erau de așa o natură, că fiecare los câștigă.

Eventualele câștiguri se împărțesc între abonenți.

O bancă din capitală spre a-și face firma cunoscută împarte din când chibrite în public. Pe cutia de chibrite e firma băncii.

Altă bancă împărțește oglindute publicului eventual tabachere etc.

Pe când scriu aceste rânduri cetesc următoarele date interesante despre reclamă:

Statele-Unite spesează pe an pe reclamă 500 milioane dolari, chiar cât spesează puterile mari europene cu armata. Holden a spesat în 1905 aproape la 1000 milioane dolari numai pe reclamă. Fairbank & Comp. pentru o sigură reclamă a solvit 3000 dolari, pe an solvește 750,000 dolari. Fabrica de săpun »Sapolio« solvește pe zi pentru reclamă 1000 dolari. Prăvăliile mari din New-York spesează cam 4 milioane dolari pe an.

În Chikago sunt uzitate mai ales cataloage cari sunt foarte mari. Spesele de postă a unei singure ediții costă 640,000 dolari.

Mai mult se plătește la reviste fiindcă revista stă la cetitori în mână cam 14 zile pe când un ziar numai 2—3 ore.

Revista »Ladies Home Journal« din Filadelfia apare în un milion exemplare.

Dacă am voi să dăm un reclam în această foie pentru o singură față ar trebui să plătim 4000 dolari.

Așa se fac reclamele în America pe care o putem numi patria reclamelor și despre care putem zice că dacă nu ar fi descoperit-o Columbus s'ar fi descoperit ea singură cu ajutorul reclamei. Așa se face reclama la popoarele cu comerț înfloritor.

În legătură cu acestea vom arăta cum și ce fel de reclamă ar trebui să își facă instituttele noastre spre a putea ținea concurențe cu cele străine. Simeon Popescu.

Poșta Administrației.

G. G. Ciacova. Din foaia humoristică »Piparuș«, până acum numai 3 numeri au apărut.

BIBLIOGRAFIE.

»Viața românească« Nr. 3. Martie a. e. a apărut cu următorul sumar: I. Agârbiceanu, Fierarul Petrea (nuvelă). A. Philipide, Specialistul român. Gh. din Moldova, Pasteluri (În baie, La întors). Ioan I. Mironescu, Sandu Hurmuzel (nuvelă). O. Goga, Un om (versuri). Dr. M. Manicatide, Malasau Frigurile. D. D. Pătrășcanu, Plimbare (schiță). G. Rotică, Ruga razășilor de peste Prut (versuri). I. Ciocârlan, La crâșmă (schiță). George Tofan, Viața românească în Bucovina (Douăzeci și cinci de ani de muzică națională). I. Russu-Șirianu, Scrisori din Ardeal (Descrerea populației), Un dascăl din Ardeal, Scrisori din Ardeal (Chestiunea școlară). Alexis Nour, Scrisori din Basarabia (Vieța noastră). George Ranetti, Cronici bucureștene. G. I. Cronica literară. (Țăranul în literatura românească). Vasile Pârvan, Cronica Istorică (»Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova«). D. Pompeiu, Cronica științifică (Berthelot). V. R., Cronica internă (Cauzele mișcărilor agrare). Ignots, Cronica externă (Alegerile pentru Reichstag). P. Nicanor et Co., Miscellanea.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.

Editor-proprietar George Nichin.

Ciorapi!
Cămăși matroz!
Sokne, mănuși de mătăsă și
așa, în cali-
tatea cea mai
bună, asortiment bogat.

Prețuri absolut ficse!

Bársony Andor

mare prăvălie de ciorapi

Arad, piața Libertății nr. 17.

SPECIALIST!

Croitorie elegantă de haine bărbătești.

Inokai Tóth Lajos

Arad, Palatul Neumann

Stofe de prima calitate englezești. În special

==== Croitorie pentru preoți. ====

Reverenzi, pardesiuri și alte haine la comandă ori gata.

Își recomandă bogatul magazin care este primul în Arad.

— — Prețuri solide. — —

Fabrica de metale a lui

Dénes Béla

Oradea-mare (Nagyvárad)

Fabrica: Kossuth Lajos u. 2. — Depozitul fabricii: Nagyvárad, Bémer-tér.

În Budapesta Király u. 13.

Cadouri de nuntă și de ocazie se se află exclusiv numai în depozitul de fabrică din Bémer-tér.

Veritabila alifie de plante

►►► pentru rane! ◀◀◀

Cea mai bună pentru orice rane cât de vechi, umflături, reumă și alte atacuri. Prin efectul alinător ce-l are trece ori care alta preparație.

Prin încercarea de mai mulți ani este recunoscută de escele nță și mulți oameni sunt recunoscători acestei alifii de plante, recăpătându-și sănătatea.

În ori și care casă este indispensabilă ca doftorie de casă.

Singura provăzută cu marca »Mântuitorul«, este veritabilă.

Se poate căpăta în farmacia la »Mântuitorul«, a lui

Lukács Ferencz

■ — ■ în MAKÓ. ■ — ■

Prețul unui borcan 1 cor. 50 fil. La comandă de 3 borcane, câte 1 borcan costă 1 Cor, 35 fil.

Cel mai sigur medicament contra tusei, răcelii și răgușelii est

zăharul lui RETHY

o o ce se capătă în ori-care farmacie. o

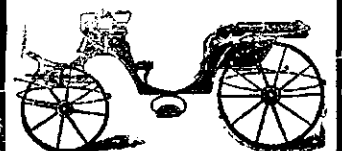
Prețul unui borcan 60 fil. Să se ceară numai zahăr lui Réthy. Cinci flacoane trimite pentru 3 cor. ♦♦♦♦♦ porto cu tot. ♦♦♦♦♦

Pregătitorul RETHY BÉLA farmacist, Békéscs

Ij. Hodács János

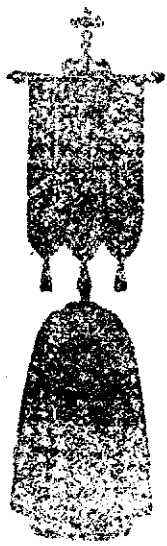
Fondat la 1892 fabrică de trăsuri Telefon 439.

Prima
abrica de
răsuri de
pe câmpie

Mare
magazin
stabil!

Szeged Orașul de sus, Str. Kistisza nr. 4. (Urmarea str. Maros).

Premiat cu medal'a de aur.

MILAN PETKO-PAVLOVITS

Versecz (In casa proprie. Lângă palatul episcopal.)

Teșătorie artistică și atelier de desen pentru scopuri bisericesti și casnice. — Teșătorie de icoane sfinte și pictură cu acul.

Odăjdii, stilhare, baldachine, „Gjolj“, brufuri de lână pentru preoți Cor. 8-60 franco.

Icoane sfinte în stil oriental prima calitate în toate mărimile.

Batiste, fețe de masă etc. cu chipuri istorice românești ca: Horea, Cloșca și Crișan, Mihai Viteazul, Neagoe Basarab, Bogdan Vodă, Mihai la Călugăreni cu versuri. Articole desenate și țesute, toate cu prețuri foarte reduse. Articolele acestea nu trebuie să lipsească din nici o casă românească.

TELEFON Nr. 87.

Schaefer Richard Géza

Încătuș de edificii, canale și apaducte
Arad, Strada Batthyányi Nro. 17.

Pregătește din fier bine bătut: grilaje la fluviu,
— — trepte, balcoane, și pentru bănci. — —

Primește spre efectuare ori-ce forme de fer, acoperișuri și rame de ferestri, întărind prin fer ferestri și uși. Construcție de apaducte, eșitoare fără miros, pisoare, lavortoare, scăzi în orice formă și mărime. Aduce și face fântâni cu tragere spre orice scop. Atelier expert. Mare magazin de
— — — tuburi de piatră smălțuită. — — —

TELEFON Nr. 87.

PFAFF

Oficina de dregere și magazinul cel mai vechiu de bicicletă și mașini de cusut.

Hammer Vilmos mechanist

Piața Szabadság nr. 7. ARAD Piața Szabadság nr. 7.

Asortiment bogat de
mașini de cusut SINGER și MINERVA.

Unicul magazin de
renumitele mașini de cusut

— PFAFF. —

Cel mai ieftin mijloc de cumpărare de articoli pentru bicicletă și mașini de cusut.

— MARE OFICINĂ DE DREGERE. —

In magazin se află
mare asortiment de
▶ gramophone și plăci. ◀

— Condiții de solvire foarte avantajoase. —

Müller György

prăvălie de prapuri, odăjdii și obiecte bisericesti
Temesvár-Józsefváros, Uri-utca nr. 16

recomandă magazinul său bogat de odăjdii bisericesti, acoperimente pentru altar și obiecte pentru biserici de ritul ortodox. Tot felul de steaguri bisericesti, articoli de aramă și lemn precum icoane sfinte.

Cruci din tinichea pentru câmpuri, obiecte pentru îmbodobirea bisericilor în execuție frumoasă și după stil.

Provocându-mă la experiența câștigată pot să asigur onorata preoțime, că voi putea satisface pretenșiunilor celor mai gingașe.

Telefonul cancelariei 264.

Stabilimentul de arhitectură 393.

In atenția Arhitecților!

Am onorul a aduce la cunoștința interesaiilor că în cancelaria mea de arhitectură se pot comandă și cumpără

TIGLE (cărămizi)

de prima calitate gătite în cuptorul meu rotat nou zidit,

Mai departe împletituri de trestie pentru astuparea plafon-delor în ori-și-ce fel decantitate. Primesc ori-ce fel de zidiri și planuri și le efectuează cu prețurile cele mai moderate.

Cu stimă;

Probszt Mihály

zidar și fabricant de țigle. Arad, Str. Ferdinand Nr. 1-a.

Bae de aburi în odaie!

Cu ajutorul aparatului „DIANA“ în 5 minute se poate face și în camera cea mai elegantă o baie de aburi sau de aer ferbinte. In odaie nu se împraștie aburii! Nici o necurătenie! După folosire se poate împătura și se poate așeza după un dulap. Cu folosirea aparatului de bae de aburi și de aer ferbinte „DIANA“ se pot vindeca toate boalele provenite din răceală:

reumă, ischlas, influență, guturai, catar, durere de gât, mai departe nenositățile, afecțiuni de rinichi, congestii de sânge, ș. a.

Este mijlocul cel mai nestricăcios și mai sigur pentru slăbire.

O baie costă 4 fileri.

Fiecare baie e o plăcere!

E indispensabilă și pentru sănătoși!

APARAT DE VIBRAȚIUNE autorizat în toate statele lumii! Nu e durere de cap, care n'ar trece în decurs de trei și jumătate minute. E mod sigur de vindecarea GUTEI, A RFUMEI și NENOSITĂȚILOR! După 2-3 vibrațiuni reîmprospetează circulația sângelui. Aparatul de vib ațiune e infragil și ține zece ani. — Prețul împreună cu împachetarea e de 10 cor.

Descriere amănunțită și prospect trimite gratuit

Szabó István és Ferencz

Budapest, VII., Csömöry-ut 133.

Első szegedi len-áru damast és műszövőde

Csecs Mihály
SZEGED, Tisza Lajos-körut 33.

Recomandă produsele sala proprie de in și damast, precum: covoare, ștergere, fugare milieu și toate cele trebuincioase pentru pat. Tot așa haine pentru mireasă, precum lucruri de ajur după plac.

Prețuri moderate, serviciu prompt.

— La rugare prin epistolă mă presint personal. —

*Se recomandă
a executa următoarele:*

OPURI și BROȘURI		FOI PERIODICE
INVITĂRI ~ BILETE DE LOGODNĂ <small>după dorință și în culori</small> ~ BILANȚURI ~ ANUNȚURI FUNEBRALE	<div style="border: 2px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> • Tot felul de lucrări tipografice • </div> <p style="margin: 5px 0;"><i>atingătoare de această branșă</i></p>	PROGRAME ~ BILETE DE CUNUNIE <small>dupa dorinta și în culori</small> ~ ADRESE ~ BILETE DE ÎNTRARE
<div style="border: 2px solid black; padding: 10px; display: inline-block;"> <h1 style="margin: 0;">„TRIBUNA”</h1> <h2 style="margin: 5px 0;">ARAD</h2> <p style="margin: 0;"><i>Str. Deák Ferencz nr. 20</i></p> </div>		
PREȚ-CURRENTURI <small>în orice limbă</small> ~ NOTE ~ STATUTE • LIBELE ~ CIRCULARE	<div style="border: 2px solid black; padding: 5px; display: inline-block;"> • Diferite tipărituri pentru bănci • </div>	CĂRȚI DE VISITĂ <small>diferite formate</small> ~ MENU ~ PLICURI CU FIRMA ~ OBLIGAȚIUNI
CĂRȚI în COMISIUNI	<p><i>Comandele primite să efectueze prompt și consciincios.</i></p> <p style="margin: 0;"><i>Prețuri moderate!</i></p>	EDITURĂ PROPRIE

Mare asortiment de stofe din țară! Atelier propriu cu cele mai bune puteri!

Holtzer József

Croitor pentru domni

Arad, strada Vörösmarty nr. 1 a.

Recomandă bogatul magazin din cele mai fine

Stofe de patrie

din fabricile de postav din Zsolna, Gács și Győr.

Croi perfect!

Serviciu prompt!

Lucru ineseptionabil!

Asortiment foarte mare în

haine gata bărbătești și pentru copii.

Toate aceste le vând pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Prețuri ieftine!

Nr. de telefon: 369.

Prețuri ieftine!

Principiul meu este: Câștig moderat și circulație mare!

Să părtimim industria din țară!

Să părtimim industria din țară!

„Severineana“

SOCIETATE COMERCIALĂ PE ACȚII
în Caransebeș

recomandă bogatul ei deposit în tot felul de mărfuri,
într'alte:

=== COLONIALE ===

VINURI

în deosebi roșu de Carloveș pentru trebuințele sf. sărbători
și alb de Magyarád de o calitate escelentă,

Lumini

pentru masă și biserici din fabricile cele mai renumite,

◀ FĂINĂ ▶

Produse

=== Ferărie ===

precum fer pentru trebuințele industriale și economice, apoi
vase de menagiu emailate, tinichea, etc., etc.

MANUFACTURĂ

Cretoane, Chiffoane, Zefire, cămași, cravate, ciorapi, asor-
timent mare de tot felul de humbacuri pentru manufactură
de casă, etc., etc.

Atragem mai departe atențiunea onoratului public asupra

„CHEAGULUI“

în formă de esență pentru producerea de brânză, compus numai din rășină
de vișel, garantat curat și nestricăcios, nu de asemenat cu altele fabricate de
soiul acesta, unic în felul său. Modul de folosire se trimite grătuit.

Pentru expediții de cafea, cealu, prăvălie de import
și export de marfă colonială, poame sudice și băcănle

ROMUL PASCU UTÓDAI, FIUME

VIA ADAMICH No. 2.

Recomandăm uriașa noastră magazină de coloniale
de nou aranjată, și unica furnisora a preoțimeii române
gr. cat. din Ardeal.

Pentru punctualitatea și serviciul bun ce am dovedit
de ani de zile, firma noastră a fost distinsă cu mulțime
de epistoale de laudă și recunoștință. La dorință spedăm
bucuros (și franco) catalog bogat cu prețurile curente.

Ne rugăm de binevoitorul sprijin a onor. public și
așteptăm să ne onoreze cu cât mai dese comande.

Câteva estrase din lista noastră:

No.	Cafele:	C. fl.
1.	SANTOS, naturale și aleasă	1 Klgr. 2 40
2.	MENADO LIBERIA, boabe galbene foarte mari	1 " 2 90
4.	PORTORICO, foarte căutată	1 " 2 90
5.	PORTORICO-PIROLDI, cel mai fin	1 " 3 60
6.	CUBA, fină	1 " 3 —
7.	" mai fină	1 " 3 20
8.	" cea mai fină	1 " 3 50
9.	" mergele, calitate foarte bună	1 " 3 20
10.	specialitate de finetă rară	1 " 3 70
13.	JAVA-AURIE, soi ca Menado, ușoară	1 " 3 40
15.	CEYLON, fină	1 " 3 50
16.	" mărgele, mai fină	1 " 3 80
18.	MOCCA ARABĂ, tare zdrobită	1 " 3 60
20.	PORTORICO No. 4 —CUBA-MĂRGELE amestec	5 " 15 25
21.	JAVA-AURIE—JAMAICA, amestec	5 " 16 25
22.	MOCCA—CUBA, specialitate, "	5 " 18 25

În pachete de 5 Klgr. se mai pot pune următoarele: Tea, Prăgături pentru
tea (sniu Koestlin), Cocoladă și Cacao, Rum, Cognac, Liqueur și Vinuri
Spaniole, Pești, Delicatese, Orez, C-Tea de Smolna (Surigat), Aix-oleu,
Portocale, Mandule, Stafide, etc.

Așteptând comande de probe, suntem
cu esebită stimă:

Romul Pascu utódai, Fiume
magazin de cafea și tea în Fiume.